

Atviras Šilutės miesto Šilokarčemos kvartalo
architektūrinės – urbanistinės idėjos konkursas

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

IDĖJA

Paprastai visuomeninių miesto erdvių estetika, kompozicija, dažnai ir struktūra priklauso nuo vienu ar kitu laikotarpiu vešėjusių sociokultūrinių sąlygų ir socialinės santvarkos modelio. Ne išimtis ir Šilutės miestas, kurio kokybiškam funkcionavimui reikalingi nauji viešųjų erdvių sprendimai.

Kurėnų stiebai, arklių kinkiniai, šimtai prekeivių ir, regis, per ankšta jiems turgaus aikštės erdvė – tokį vaizdą susidarome iš šimto metų senumo Šilokarčemos atvirukų, įamžinusių miesto gyvenimą turgaus dieną. Šiandienos miestelėnų veiklos rūšių įvairovė iš šiuolaikinių viešųjų erdvių reikalauja daugiafunkcinės jų paskirties. Koks galėtų būti kuriamas naujas Šilokarčemos įvaizdis, kad, kaip tuose atvirukuose, miestas pulsotų gyvybe? Kokiomis priemonėmis galėtume įkvėpti reprezentacinėms dabartinio Šilutės miesto erdvėms gyvasties ir suteikti joms patrauklumo?

Dar prieš pusšimtį metų Šilokarčemą užtvindantys potvyniai miestelėnams sudarydavo begales nepatogumų. Šiame projekte *potvynio banga*, tik šįkart – nekelianti rūpesčių – ir vėl užlieja Turgaus aikštės erdvę, kurioje iškyla sausumos oazės su prisišvartavusiais laivais. Potvynio bangos modelis paliečia gretimos erdvės – Žuvų turgaus pakraštį ir pažadina jį naujam gyvenimui.

1914 m. potvynis turgaus a.
Iš STANKIVYČIUS, Sadau. Heydekrug.
Šilutės krašto istorijos atvirukuose. 2012

IKONOGR Nr. 17
Turgaus aikštė XX a. I p.
Iš Šilutės senosiose atvirukuose Sud. Kęstutis
Demereckas Klaipėda, 2007

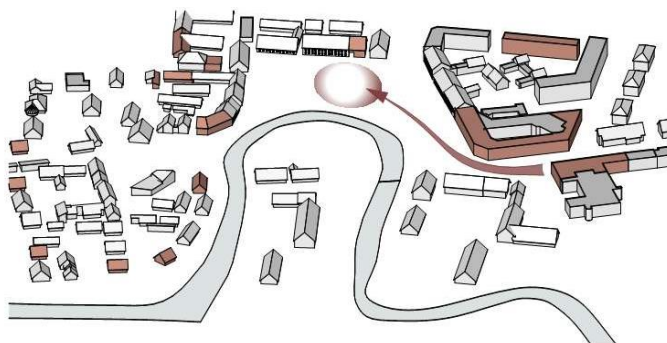
FUNKCIJA

Erdvinė kompozicinė schema

Numatomos keturios pagrindinės Šilokarčemos centrinės dalies viešosios zonos: 1) visuomeninė – Turgaus aikštė, 2) reprezentacinė – erdvė prie Lietuvininkų gatvės tarp buvusių dvaro rūmų ir Šilutės rajono savivaldybės pastato, 3) komercinė – Žuvų turgus ir 4) rekreacinė – pusiasalio parkas. Reprezentacinėje zonoje į esamą sudėtingą tūrinę erdvinę kompoziciją įkomponuojami naujo užstatymo plotai:

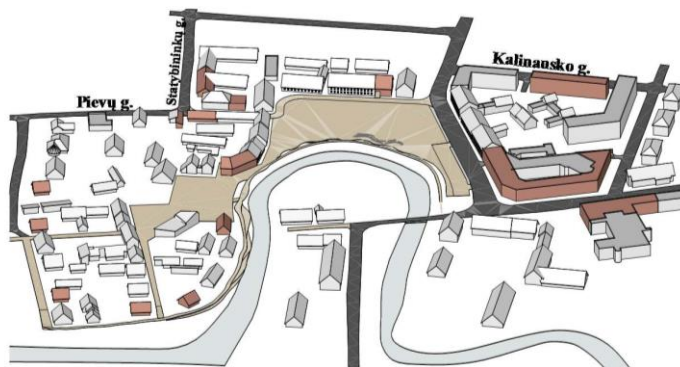
- neužstatytą erdvę tarp kultūros namų ir Lietuvininkų gatvės siūloma išnaudoti kultūros namų, kaip daugiafunkcinio statinio, plėtrai;
- neužstatytą erdvę prieš savivaldybės pastatą pagal Lietuvininkų, Klaipėdos bei Dariaus ir Girėno gatves siūloma užpildyti išplečiamo objekto statiniais.

Toks sprendimas užtikrintų šiai nagrinėjamos teritorijos daliai būdingą perimetrinio užstatymo pastatais tipą ir perkeltų renginių, organizuojamų priešais kultūros centrą vietą į erdvesnę – Turgaus aikštės erdvę (žr. 1 pav.).

1 pav. Miesto visuomeninių renginių vieta.

Išlaikant tradicinę – perimetrinę Turgaus aikštės apstatymo statiniais struktūrą, šiauriniame aikštės pakraštyje esanti užstatymo tuštuma tarp Turgaus g. 5 ir 6 pastatų užpildoma statiniu su praėjimu į vidinį kiemą. Rekomenduojama gatvių perimetru užpildyti statiniais ir kitas kvartalo tuštumas Pievų, Statybininkų, Turgaus bei Kalinausko gatvėse (žr. 2 pav.). Išsaugant sodybinio užstatymo statiniais tipą, rekomenduojamas užstatymas esamuose sodybų sklypuose .

2 pav. Numatomo užstatymo pastatais schema.

Turgaus aikštės šiaurės rytų dalyje išryškinama buvusių statinių vieta, įrengiant želdinių

(vejės) plotus. Užstatyti statiniais šios aikštės dalies nesiūloma, siekiant išsaugoti vizualinį ryšį *Klaipėdos gatvė-Šyšos kilpos parkas-Rusnės gatvė*.

Numatoma nutiesti antrąjį tiltą per Šyšą, jungiantį pusiasalio parką su uosto teritorija per Žuvų turgų ir Uosto gatvę. Tokiu būdu atveriamas jauki, tačiau iki šiol neišnaudota jungtis pusiasalio parku.

SPRENDINIAI

Nagrinėjamos teritorijos zonų sprendiniai

1) Turgaus aikštės zona (visuomeninė – renginių ir rekreacinė zona)

Teritorija pertvarkoma nukreipiant Turgaus gatvės trasą palei šiaurinę aikštės ribą. Eismas nuo Klaipėdos gatvės į uosto teritoriją nukreipiamas Aukštumalos gatve. Tokiu būdu, formuojant aikštės apvažiavimą, atkuriamas buvęs aikštės vietisumas. Esama asfalto danga pašalinama, nauja gatvės trasa neasfaltuojama, dangai naudojamos aikštės grindinio medžiagos, nuo aikštės erdvės atskiriama kelio stulpeliais. Kuriamas estetiškai patraukli reprezentacinė vieta.

Pagal urbanistinę situaciją, atkuriamas aikštės erdvė suskirstoma į dalis, turinčias nustatytą vyraujančią paskirtį – visuomeninių renginių ir poilsio bei autotransporto stovėjimo.

- *Miesto visuomeninių renginių zona*, atsirandanti aikštės šiaurės rytų dalyje, išskiriama panaudojant skirtingą grindinio faktūrą, pietiniu jos perimetru įrengiamais grindinio fontanais. Ši erdvė išnaudojama pagrindinėms miesto šventėms, reprezentaciniams kultūriniais renginiais, šventiniams minėjimams. Šaltuoju metų laiku šioje vietoje numatoma galimybė įrengti čiuožyklą, papuošti miesto Kalėdų eglę. Pietinėje aikštės dalyje įrengiamas amfiteatras, sudarytas iš masyvių banguotomis linijomis sukomponuotų suolų. Ši aikštės dalis galėtų būti išnaudojama ir kameriniams renginiams.

- *Rekreacinė aikštės dalis*. Esama centrinėje aikštės dalyje augalinė danga naikinama, atkuriamas istorinis aikštės grindinys. Grindinio dangų faktūromis (trijų rūšių) ir nauja vejės danga formuojamos grindinio „bangos“, apjungiančios keturias sausumos „salas“, iškylančias iki 0,9 m aukščio. Prie simbolių salų „prišvartuojami“ suolų „laivai“. „Salų“ želdiniai – veja, krūmai, gėlynai, kartu su tinkamai išdėstytais suolais kuria jaukią ir patrauklią poilsio aplinką. Ši aikštės dalis naudojama trumpalaikiam gyventojų poilsiui, bendravimui, susitikimams. Rekreaciniams poreikiams pritaikoma ir pertvarkoma Šyšos krantinė, atkuriant buvusią laiptuotą kranto struktūrą ir tuo pačiu sukuriama funkcionali laivų prieplaukos zona.

- *Autotransporto stovėjimo zona* numatoma prieš savivaldybės administracijos pastatą, kitapus Turgaus gatvės. Aikštelės plotas – 900 kv.m.

Pertvarkomas pėsčiųjų-dviračių takas, kurio trasa Šyšos pakrante vingiuoja pylimo ketera. Formuojami dirbtiniai tako susiaurėjimai-praplatėjimai, o siauresnėse atkarpose tarp upės kranto ir sodybų ribų, sprendžiant aukščių skirtumų sudaromas problemas, numatomi terasiniai pažemėjimai

bei paaukštėjimai.

Pėsčiųjų-dviračių tako trasa jungiama su pratęsiama iki pylimo esama Žuvų gatve ir formuojamu privažiavimu nuo Uosto gatvės iki pylimo, įrėminant šiais privažiavimais sodybų kvartalą. Atkuriami buvusios gatvės, jungiančios Turgaus ir Uosto gatves, grindinio dangą.

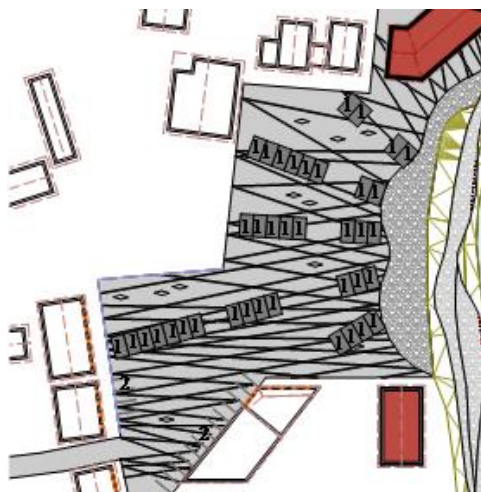
2) *Teritorijos prie Lietuvininkų gatvės zona (reprezentacinė zona)*

Kuriant reprezentatyvią zoną, Lietuvininkų gatvės erdvę prie buvusių dvaro rūmų rekomenduojama apjungti su Šilutės rajono savivaldybės pastato vidinio kiemo erdve.

3) *Žuvų turgaus zona (komercinė – laikinų prekybos vietų zona). Laikinos prekybos infrastruktūra*

Žuvų turgaus teritorijos perimetre, greta Turgaus g. 12 namo numatomas užstatymas – projektuojamas komercinės paskirties pastatas. Žuvų turgaus – komercinėje zonoje sukuriama infrastruktūra žuvų turgaus funkcionavimui, prekybos žuvimi, laikinai prekybai renginių metu – komercinėms reikmėms. Žuvų turgaus aikštė formuojama įrengiant (atkuriant) grindinio dangą, kurio struktūra simbolizuoja tinklą – pagrindinį žvejybos įrankį – su laimikiu. Aikštės plote numatomos vietos prekybai žuvimi ir laikinai prekybai renginių metu, išdėstant jas abipus esamos Turgaus gatvės trasos. Siūlomi išskirtinio dizaino prekybos nameliai (paviljonai), savo formomis atkartojantys laivų formas. Eismas prekybos metu šia Turgaus gatvės atkarpa stabdomas. Esama Turgaus gatvės trasa integruojama į Žuvų turgaus grindinio dangą, nurodant gatvės kontūrą.

Vietos laikinoms prekybos vietoms įrengti renginių metu numatomos Žuvų turgaus erdvėje pagal prekybos vietų išdėstymo schemą (žr. 3 pav.):

- 1 – prekybos paviljonų vietos Žuvų turguje,
- 2 – automobilių statymo vietos.

3 pav. *Prekybos vietų išdėstymo schema Žuvų turguje.*

Vietos biotualetams įrengti renginių metu numatomos Turgaus g. 1 ir 12 namų prieigose.

4) Šyšos kilpos parkas (rekreacinė zona)

Šioje zonoje kuriama parko takų sistema su tranzitine trasa, kuri esamu tiltu per Šyšą ir numatomu nauju tiltu funkcionaliai sujungia Lietuvinkų gatvę su Žuvų turgumi. Numatomos ramaus poilsio (apžvalgos) vietos su parko suolais.

Susisiekimas ir parkavimo vietos

Rekomenduojami šie susisiekimo schemoje pertvarkymai:

- Turgaus gatvės trasa nuo Pievų gatvės, praeinanti per Turgaus aikštę, nukreipiama į aikštės pakraštį, tokiu būdu suformuojant vientisą aikštės erdvę. Srautai iš Turgaus aikštės nukreipiami, judant Klaipėdos gatve iki uosto per Aukštumalės gatvę. Galimybė pravažiuoti aikšte ar jos pakraščiu nuo Pievų gatvės ir privažiuoti iki Turgaus gatvės pastatų paliekama, gatvės trasa išskiriama žemesniu grindinio aukščiu.

- Numatoma nauja pėsčiųjų-dviračių takų trasa, jungianti visas – pusiasalio parko, žuvų turgaus, Turgaus aikštės erdves su uostu bei kitais miesto objektais.

- Pratęsimos Uosto ir Žuvų gatvių trasos iki upės pylimo, sujungiant jas su pėsčiųjų-dviračių taku.

Renginių metu automobiliai statomi automobilių aikštelėje, tačiau galima numatyti automobilių statymą ir garažų, uosto teritorijoje, nevengti mašinų statymo ir Žuvų turgaus zonoje.